

Konteksty w interpretacji dzieł

Różne mogą być okoliczności powstania utworu – czasem na autora mogą mieć wpływ wydarzenia z własnego życia czy fakty z historii, czasem może chcieć odnieść się do poznanej wcześniej idei czy poglądów innych artystów. Pogłębiona interpretacja dzieła próbuje dotrzeć do tych ukrytych inspiracji, wpisanych przez autora w utwór.

Rodzaje kontekstów

Kontekst macierzysty - nadrzędny.

Składają się na niego:

- **kontekst biograficzny** - fakty z życia autora, które wpłynęły na dzieło (np.: związek „*Trenów*” z wydarzeniami w życiu J. Kochanowskiego - śmierć córki)
- **kontekst historyczny** - wydarzenia z historii (np.: koronacja cara Mikołaja I na króla Polski przywołana w „*Kordianie*”)
- **kontekst polityczny** - poglądy polityczne bohatera nawiązujące do haseł ugrupowań politycznych, problem przemian ustrojowych (np.: poglądy Hrabiego Henryka nt. rewolucji w „*Nie-Boskiej komedii*”)
- **kontekst społeczny** - odzwierciedlenie stosunków społecznych, obyczajowości epoki, w której powstał utwór
- **kontekst filozoficzny** - idee filozoficzne (np.: stoicyzm i epikureizm w twórczości J. Kochanowskiego)
- **kontekst historycznoliteracki** - odwołanie do cech pewnego typu utworów, prądów literackich i stylów w literaturze (np.; przynależność utworu do epoki romantyzmu)
- **kontekst religijny** - idee religijne (np.: odwołanie do Biblii w „*Dziadach*” cz. III)
- **kontekst estetyczny** - przywołanie dzieła sztuki (np.: rzeźba Wenus z Milo w „*Ludziach bezdomnych*” - opis dzieła sztuki staje się okazją do uogólnionych refleksji o roli sztuki).
- **kontekst literacki** - podobieństwo do innych dzieł literackich (np.: Gustaw z II i IV cz. „*Dziadów*” przypomina Wertera), także przywołanie przez bohatera utworu książki, której przeczytanie spowodowało zmiany w jego życiu (np. Kordian czytający Szekspira w Dover)
- **kontekst teoretycznoliteracki (genologiczny)** - przyporządkowanie utworu do konkretnego gatunku literackiego, nazwanie cech typowych dla tego gatunku (np.: „*Kordian*” dramatem romantycznym)
- **kontekst artystyczny (kulturowy)** - związek dzieła z innymi dziedzinami sztuki, np. malarstwem, architekturą, rzeźbą, muzyką (np. „*Wędrowiec nad morzem chmur*” Friedricha – Kordian na Mont Blanc)